

ร่าง
พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.
(ฉบับภาคประชาชน)

พร้อมคำอธิบายรายมาตรา

สนับสนุนโดย
เครือข่ายวิชาการปฏิรูปประเทศไทย
มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
สำนักงานปฏิรูป

KU
14.2
ร399

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961198900

บ 27399

KU ร่างพระราชบัญญัติกองทุน
14.2 ยุติธรรม พ.ศ. (ฉบับภาค
ร399 ประชาชน) พร้อมคำอธิบาย.

72558

ร่างพระราชบัญญัติ

กองทุนยุติธรรม

พ.ศ. ...

วันที่	4 กพ. 58
เลขทะเบียน	ว 27399
	KU
เลขหมู่	1498
	299

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับ มาตรา ๔๐ และ ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ...”

คำอธิบาย ชื่อของพระราชบัญญัตินี้ควรคงชื่อ “กองทุนยุติธรรม” ที่เป็นชื่อเดิมไว้ เพราะเหตุว่ากองทุนยุติธรรมเดิมถูกจัดตั้งขึ้นเป็นเวลาพอสมควรจนเป็นที่รู้จักของประชาชน

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้น ๑๘๐ วันนับจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบาย พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรมมีบทบัญญัติหลายส่วนที่กระทบกระเทือนถึงระบบการจัดการงบประมาณของหลายองค์กร หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้แล้วจึงสมควรที่จะกำหนดระยะเวลาบังคับใช้กฎหมายให้ยืดออกไปพอสมควรเพื่อให้ทุกองค์กรปรับตัวเข้ากับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก “ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓”

คำอธิบาย กองทุนยุติธรรมที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้มีบทบาทหน้าที่แทนกองทุนยุติธรรมเดิมที่จัดตั้งโดยระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงจำเป็นต้องยกเลิกกองทุนยุติธรรมเดิม

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนยุติธรรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม

“ผู้ยากไร้” หมายความว่า ผู้มีรายได้และทรัพย์สินต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยคณะกรรมการ รวมถึงผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับความเดือดร้อนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

“ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายตามกฎหมายทั้งปวงที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นเพื่อการร้องขอความเป็นธรรม อาทิ ค่าขึ้นศาล ค่าธรรมเนียมศาล ค่าใช้จ่ายในการพิสูจน์พยานหลักฐาน ค่าใช้จ่ายในการเดินเผชิญสืบ ค่าใช้จ่ายในการสอบแนวเขตรังวัดที่ดิน ค่าใช้จ่ายทั้งปวงที่เกี่ยวกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศหรือทางดาวเทียม ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการทำวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอื่นๆตามที่คณะกรรมการกำหนด

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

“ผู้ต้องหา” หมายความว่า บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาที่มีใช้จำเลย

“จำเลย” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิดอาญา

คำอธิบาย บทนิยามในพระราชบัญญัตินี้มีคำที่น่าสนใจดังนี้

“ผู้ยากไร้” เจตนารมณ์ของกฎหมายคือการลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม โดยการให้โอกาสกับผู้ยากไร้ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นกองทุนจึงมีเจตนารมณ์ในการช่วยเหลือผู้ยากไร้เป็นหลัก และจำต้องมีนิยามของ “ผู้ยากไร้” โดยพิจารณาจากรายได้และทรัพย์สินของบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้การกำหนดรายได้ขั้นสูงและจำนวนมูลค่าทรัพย์สินของผู้ยากไร้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามอัตราเงินเฟ้อ ดรรชนีผู้บริโภค และค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่กำหนดรายได้และจำนวนมูลค่าทรัพย์สินไว้โดยตรง แต่ให้อำนาจคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมเป็นผู้ออกประกาศกำหนดรายได้ขั้นต่ำและทรัพย์สินของบุคคลที่เข้ากรณีของผู้ยากไร้

การพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นผู้ยากไร้ทำได้สองส่วนประกอบกัน คือ การพิจารณาจากรายได้ และการพิจารณาจากมูลค่าทรัพย์สิน บางกรณี คนไม่มีรายได้ประจำ แต่มีทรัพย์สินมหาศาล ก็ไม่ถือว่าเป็นผู้ยากไร้ที่กองทุนสมควรช่วยเหลือ หรือคนที่มีรายได้ประจำมาก แต่ไม่มีทรัพย์สินเลย ก็ไม่อยู่ในความหมายของผู้ยากไร้เช่นกัน กล่าวโดยสรุป คือ กองทุนมุ่งช่วยเหลือผู้ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ในการเข้าถึงความยุติธรรม โดยผู้ที่พอช่วยเหลือตนเองได้ก็ใช้ระบบการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตามรูปแบบทั่วไป

ผู้ยากไร้ให้รวมถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับความเดือดร้อนจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เช่น กลุ่มผู้ไร้สัญชาติที่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆ รวมถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน และมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนกลุ่มนี้ในหลายมิติ เช่น การพิสูจน์สัญชาติ การถูกคุกคามสิทธิ เป็นต้น ทั้งนี้แนวคิดนี้ได้รับการเสนอในเวทีสมัชชาปฏิรูปเฉพาะประเด็น เรื่องกองทุนยุติธรรม วันที่ 15 พฤษภาคม 2556

“ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม” ที่มาบางส่วนจาก “ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖” พระราชบัญญัตินี้รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่มีขึ้นหรืออาจมีขึ้นในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมไว้เป็นคำๆเดียวและกำหนดบทนิยามไว้ นอกจากนี้ คณะกรรมการยังมีอำนาจกำหนดค่าใช้จ่าย

อื่นๆในการเข้าถึงความยุติธรรมเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ได้อีก หากมีค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

“ผู้เสียหาย” และ “จำเลย” มีที่มาจาก บทนิยามในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ภารกิจอีกส่วนหนึ่งของกองทุนยุติธรรมคือการเป็นแหล่งเงินทุนให้กับคณะกรรมการคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่จัดตั้งโดย พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ดังนั้นจึงต้องคงนิยามกฎหมายทั้งสองฉบับให้เป็นแบบเดียวกัน ทั้งนี้นิยามของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย มีการกำหนดให้ชัดเจนขึ้น เนื่องจากการช่วยเหลือของกองทุนยุติธรรมในปัจจุบัน และการเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่สามารถช่วยเหลือเยียวยาผู้ต้องหาหรือจำเลยกลุ่มนี้ได้อย่างเต็มที่ เพราะ ข้อจำกัดของคำพิพากษาที่มียกประโยชน์แห่งความสงสัยแก่จำเลยเมื่อยกฟ้องและข้อจำกัดในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔ เองที่ไม่สามารถเยียวยาผู้ต้องหาที่บริสุทธิ์ที่ถูกขัง

หมวด ๑

กองทุนยุติธรรม

มาตรา ๕ ให้จัดตั้ง “กองทุนยุติธรรม” ขึ้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แทนกองทุน โดยมีวัตถุประสงค์เป็นแหล่งเงินทุนให้กับผู้ยากไร้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งเป็นแหล่งเงินทุนให้กับรัฐในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทำหน้าที่สำนักงานธุรการของกองทุน

คำอธิบาย กองทุนยุติธรรมที่จัดตั้งขึ้นจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการกองทุน และเพื่อมีสถานะเป็นบุคคลตามกฎหมายที่จะสามารถรับช่วงสิทธิทางแพ่งจากผู้เสียหายหรือจำเลยที่กองทุนให้ความช่วยเหลือได้

กองทุนยุติธรรมสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีภารกิจโดยตรงในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชน

เมื่อกองทุนมีสถานะเป็นนิติบุคคลแล้ว จำเป็นต้องมี “ผู้แทนนิติบุคคล” ที่มีอำนาจลงนามผูกพันกองทุนตามกฎหมาย จึงกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แทนกองทุน

กองทุนมีวัตถุประสงค์สำคัญ ๒ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรม ภารกิจนี้กองทุนจะพิจารณาช่วยเหลือผู้ยากไร้เป็นสำคัญ ประการที่สอง เป็นแหล่งเงินทุนในการเยียวยาผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญา ภารกิจนี้เป็นการเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยเป็นการเยียวยาผู้เสียหายกับจำเลยทุกคนตามกฎหมายไม่จำกัดเฉพาะแต่ผู้ยากไร้ อย่างไรก็ตาม ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย

ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ก็กำหนดให้การเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยต้องพิจารณาด้วยว่าผู้เสียหายและจำเลยมีหนทางเยียวยาทางอื่นด้วยหรือไม่ เท่ากับว่าหากผู้เสียหายหรือจำเลยมีหนทางเยียวยาด้วยตนเองแล้ว คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ก็จะไม่อนุมัติให้ ดังนั้นขอบเขตการใช้จ่ายเงินของกองทุนก็มุ่งเน้นช่วยเหลือเฉพาะผู้ยากไร้กับผู้ไม่มีหนทางอื่นในการเยียวยาความเสียหาย

กองทุนยุติธรรมจำเป็นต้องมีสำนักงานธุรการของกองทุนที่ทำหน้าที่รับคำร้อง ประสานงาน จัดประชุม คณะกรรมการ หรือดำเนินงานทางธุรการต่างๆ ผู้ร่างกำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นสำนักงานธุรการเพราะเหตุผลสองประการคือ ประการที่หนึ่ง ลดค่าใช้จ่ายของรัฐในการตั้งหน่วยงานใหม่ ประการที่สอง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นผู้รับผิดชอบกองทุนยุติธรรมเดิมอยู่แล้ว จึงมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการกองทุนยุติธรรมใหม่นี้

มาตรา ๖ รายรับของกองทุนประกอบด้วย

- (๑) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามมาตรา ๑๑
- (๒) เงินสมทบที่เป็นค่าธรรมเนียมศาลที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๒๑
- (๓) เงินสมทบที่เป็นเงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับหลักประกันตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๒๑
- (๔) เงินสมทบที่เป็นค่าปรับในคดีอาญาที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๒๑
- (๕) เงินสมทบจากคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๒๕
- (๖) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการรับช่วงสิทธิเพื่อไล่เบียดผู้กระทำความผิดอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริงตามมาตรา ๒๔
- (๗) เงินกู้โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี
- (๘) ดอกผลของเงินกองทุน
- (๙) เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้บริจาคให้กองทุน

คำอธิบาย กองทุนยุติธรรมเดิมมีรายรับจากแหล่งเดียวคือ งบประมาณของรัฐ ซึ่งจัดสรรให้ปีละประมาณ ๓๐ ถึง ๔๐ ล้านบาท แล้วแต่นโยบายของรัฐบาล ซึ่งปรากฏว่าไม่เพียงพอในภารกิจช่วยเหลือผู้ยากไร้เข้าถึงความยุติธรรมทั้งประเทศ ในขณะที่การช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับนโยบายรัฐบาลแต่ละชุด แต่เป็นหน้าที่ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ อีกทั้งการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังไม่มีแหล่งเงินทุนในการใช้จ่าย โดยต้องอาศัยงบประมาณของรัฐแต่เพียงอย่างเดียว หากเพิ่มงบประมาณของรัฐให้กับกองทุนยุติธรรมที่มีอยู่แล้วให้ใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้อย่างเต็มที่ก็เป็นการสูญเสียโอกาส (Opportunity costs) ในการนำงบประมาณแผ่นดินไปใช้พัฒนาประเทศด้านอื่นอีกหลายด้าน ดังนั้นกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีแนวคิดที่จะหารายรับจากหลายทาง โดยใช้หลักการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม (solidarity) ดังนี้

ภารกิจในการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรม กองทุนยุติธรรมใหม่นี้จะมีรายรับจากการนำเงินบางส่วนของผู้คนที่เข้าถึงความยุติธรรมหักเข้าเป็นรายรับของกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งได้แก่ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าทนายความ

ภารกิจอีกด้านหนึ่งของกองทุนยุติธรรม คือ การเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา รายรับของกองทุนยุติธรรมที่สอดคล้องกับภารกิจนี้ คือ เงินค่าปรับในคดีอาญา เพราะจำเลยเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายสมควรที่จะนำเงินค่าปรับมาเข้ากองทุนเพื่อเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหาย นอกจากนี้ กองทุนใหม่นี้ยังมีรายรับจากเงินค่าเบี้ยประกันภัยของสัญญาประกันภัย ไม่ว่าจะเป็นประกันชีวิต หรือประกันวินาศภัย ของผู้ทำสัญญาประกันภัยทั้งประเทศหักเป็นรายรับของกองทุนตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด เพราะคนที่พึ่งตนเองได้สามารถซื้อประกันความเสียหายและได้รับเงินการเยียวยาความเสียหายจากบริษัทประกันภัย ในขณะที่ผู้ยากไร้ไม่มีโอกาสดังกล่าว การหักเงินบางส่วนจากสัญญาประกันภัยเข้ากองทุนยุติธรรมเพื่อเยียวยาผู้ที่ไม่มีโอกาสเยียวยาความเสียหายที่ตนได้รับจากคดีอาญาจึงเป็นแนวทางขยายการเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายได้มากขึ้น แนวคิดการหักเงินเบี้ยประกันภัยจากสัญญาประกันภัยเข้ากองทุนเพื่อเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายในคดีอาญามีที่มาจากกฎหมายกองทุนเยียวยาผู้เสียหายของประเทศฝรั่งเศส

ภารกิจในการเยียวยาจำเลยที่ถูกยกฟ้องในคดีอาญา ซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ต่อสู้ตามกระบวนการยุติธรรมและไม่หนี เงินที่ใช้ในการเยียวยาจำเลยที่บริสุทธิ์นี้ควรมีที่มาจากจำเลยที่หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นเงินสมทบเข้ากองทุนอีกส่วนหนึ่งจึงเป็นเงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับหลักประกันตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว

การนำเงินสมทบเข้ากองทุนจากแหล่งต่างๆ เพื่อใช้จ่ายตามภารกิจของกองทุนเป็นแนวคิดที่ทำให้กองทุนมีรายรับที่มากขึ้น อยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณของรัฐมากเกินไป แต่อย่างไรก็ดี รัฐยังคงมีหน้าที่ส่งเงินสมทบให้กับกองทุนอยู่เสมอ

นอกจากนี้กองทุนยุติธรรมอาจมีรายรับจากเงินกู้ ดอกผลของทรัพย์สินของกองทุน และเงินที่มีผู้บริจาคให้ซึ่งแนวคิดนี้เป็นการเปิดช่องให้กองทุนมีรายรับหลากหลายจากแหล่งต่างๆซึ่งนำแนวคิดนี้มาจากพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๖

มาตรา ๗ กองทุนใช้จ่ายเงินของกองทุนในกิจการดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง หรือการบังคับคดีให้กับแก่ผู้ยากไร้

(๒) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความในการดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง หรือการบังคับคดีของผู้ยากไร้

(๓) สนับสนุนค่าประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ยากไร้ในคดีอาญา

(๔) สนับสนุนค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และให้รวมถึงการชดเชยค่าเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้เสียหาย และของกลางในคดีอาญาที่มีผลต่อการประกอบอาชีพของผู้ยากไร้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) สนับสนุนค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญาตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ หรือตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม

คำอธิบาย ค่าใช้จ่ายของกองทุนยุติธรรมใหม่นี้ส่วนหนึ่งคงไว้เหมือนกองทุนยุติธรรมเดิมที่ตั้งโดยระเบียบกระทรวงยุติธรรม โดยได้รวมค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (access to the justice) ในความหมายอย่างกว้างไว้เป็นรายการเดียว โดยโยงไปที่บทนิยามที่ทำหน้าที่ให้ความหมายและแจกแจงรายการต่างๆ ส่วนที่เพิ่มขึ้น คือ ภารกิจในการสนับสนุนค่าตอบแทนผู้เสียหายกับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ซึ่งเป็นภารกิจอีกส่วนหนึ่งของกองทุนยุติธรรมที่ตั้งขึ้นใหม่

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเงินและทรัพย์สินของกองทุนตามมาตรา ๖ เป็นกรรมสิทธิ์ของกองทุนโดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

คำอธิบาย มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ ม. ๒๘ ด้วยเหตุที่ต้องการให้กองทุนสามารถใช้จ่ายได้คล่องตัว จึงไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน และเป็นทรัพย์สินของรัฐ จึงไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๙ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงยุติธรรม

คำอธิบาย มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ ม. ๒๙ คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการเงินรวมทั้งการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนได้

มาตรา ๑๐ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเสนอบุคคลและรายงานการรับจ่ายเงินกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้วต่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเพื่อตรวจสอบรับรองและเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

บุคคลและรายงานการรับจ่ายเงินตามวรรคแรกให้คณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและจัดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำอธิบาย มาตรานี้มีที่มาจาก พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๓๐ เมื่อกองทุนมีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวสูงในการใช้จ่ายเงิน ระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินก็ต้องเข้มข้นขึ้นเช่นเดียวกัน จึงกำหนดให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินทำหน้าที่ตรวจสอบรับรองบุคคลและรายงานการรับจ่ายเงินกองทุน และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ นอกจากนี้ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ประชาชนรับทราบและติดตามตรวจสอบได้อีกทางหนึ่ง

มาตรา ๑๑ ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้แก่กองทุน

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องจัดสรรเงินอุดหนุนจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้แก่กองทุน

มาตรา ๑๒ ให้ผู้ที่บริจาคเงินหรือทรัพย์สินอื่นให้แก่กองทุนได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

คำอธิบาย มาตรานี้มีที่มาจากพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ โดยกำหนดขึ้นเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนบริจาคเงินให้กองทุนยุติธรรมและนำไปใช้หักภาษีได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

หมวด ๒

คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม

มาตรา ๑๓ ให้มี “คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงยุติธรรม รองปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอันเป็นที่ประจักษ์สืบคน เป็นกรรมการ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรรมการ และเลขาธิการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอีกไม่เกินสองคนทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขาธิการ

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอันเป็นที่ประจักษ์จากการเสนอชื่อของเครือข่ายภูมิภาคสี่คน จากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสองคน และจากเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิทธิสี่คน

ให้กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งแล้วเลือกประธานคณะกรรมการ และรองประธานคณะกรรมการ

คำอธิบาย คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมมีองค์ประกอบจากภาครัฐและภาคประชาชนเข้ามาร่วมในการบริหารกองทุนยุติธรรม โดยกำหนดให้ตัวแทนภาครัฐและภาคเอกชนมีจำนวนเท่าๆกัน โดยนำผู้มีส่วนได้เสียในการส่งเงินเป็นรายรับของกองทุนเข้ามาเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการด้วย

มาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งบริหารในพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (๕) ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- (๖) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำผิดวินัย
- (๗) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๙) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งใช้แนวคิดเดิมจากระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๐

มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี โดยอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ไม่เกินหนึ่งวาระทั้งกรณีติดต่อกันหรือกรณีเว้นระยะเวลา

นอกจากการพ้นจากตามวาระแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๔

(๔) คณะกรรมการมีมติไม่น้อยกว่าสามในสี่ให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดวาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและเงื่อนไขการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการในด้านการบริหารและการจัดการกองทุน

(๒) ออกระเบียบว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน ตามมาตรา ๙ และระเบียบปฏิบัติอื่นเพื่อใช้ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราเงินสมทบที่หน่วยงานอื่นต้องส่งให้เป็นรายรับของกองทุน ตามมาตรา ๖

(๔) พิจารณาการรับช่วงสิทธิจากผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาเพื่อไปไล่เบี้ยกับผู้กระทำความผิดอาญา หรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริง

(๕) แต่งตั้งคณะทำงานหรือทนายความเพื่อดำเนินคดีตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และประเภทของการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายของกองทุน

(๗) กำหนดคุณสมบัติของผู้ยากไร้ที่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน

(๘) มีหนังสือเรียกให้บุคคลหรือหน่วยงานมาให้ถ้อยคำ ข้อมูล หรือเอกสารที่จำเป็นในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๙) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๑๐) พิจารณางบดุลและรายงานการรับจ่ายเงินกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้วเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีตาม มาตรา ๑๐

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ โดยทำหน้าที่เป็นผู้บริหารกองทุนยุติธรรม ส่วนอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุมัติเงินสนับสนุนนั้นแบ่งเป็นสองประการคือ ในเรื่องของการอนุมัติเงินสนับสนุน การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เป็นหน้าที่ของ “คณะอนุกรรมการพิจารณาคำขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม” ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในเรื่องของการอนุมัติเงินช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยที่ถูกยกฟ้องคดีอาญา เป็นหน้าที่ของ “คณะกรรมการพิจารณาคำขอตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

แก่จำเลยในคดีอาญา” ที่ตั้งโดย “พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔”

มาตรา ๑๗ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเอาเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดองค์ประชุมและวิธีการออกเสียงในที่ประชุม

มาตรา ๑๘ การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการให้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คำอธิบาย มาตรานี้กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการทุกคนไม่ว่าจะมาจากภาครัฐหรือภาคประชาชนให้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งจะมีผลสองประการคือ ประการที่หนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ กรรมการได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๓๖ ถึง มาตรา ๑๔๖ ประการที่สอง ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ หากกรรมการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ เช่นทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ กรรมการจะต้องรับโทษหนักตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุมัติการสนับสนุนค่าใช้จ่ายของกองทุนยุติธรรมให้กับผู้ยื่นคำขอตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และรายงานผลการยื่นคำขอและการอนุมัติให้คณะกรรมการทราบทุกสามเดือน

คณะกรรมการอาจแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการประจำจังหวัด” เพื่อทำหน้าที่ตามวรรคแรกในเขตจังหวัดก็ได้
ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ มาใช้กับคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมโดยอนุโลม

คำอธิบาย คณะกรรมการเป็นผู้วางนโยบายและกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ แต่องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่อนุมัติเงินช่วยเหลือคือ คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

มาตรา ๒๐ ผู้ยากไร้มีสิทธิยื่นคำขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง โดยยื่นคำขอที่กองทุนยุติธรรม คณะอนุกรรมการประจำจังหวัดที่คณะกรรมการ ตั้งขึ้น หรือ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

คณะอนุกรรมการพิจารณาคำขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาและอนุมัติ คำขอตามวรรคแรก และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันยื่นคำขอ เว้นแต่มี เหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ให้แจ้งเหตุจำเป็นนั้นต่อผู้ยื่นคำร้องโดยเร็ว

คำอธิบาย การช่วยเหลือผู้ยากไร้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอาจทำได้ทั้งทางแพ่ง ทางอาญาและทางปกครอง โดย ผู้ยากไร้สามารถยื่นคำขอโดยตรงที่กองทุนยุติธรรม และคณะอนุกรรมการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

มาตรา ๒๑ ให้สำนักงานศาลยุติธรรมนำส่งเงินสมทบประจำปีประเภทค่าขึ้นศาล เงินและทรัพย์สินที่ได้ จากการบังคับหลักประกันตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว และเงินค่าปรับในคดีอาญา ให้แก่กองทุนยุติธรรม ตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

คำอธิบาย รายรับทางหนึ่งของกองทุนยุติธรรมคือค่าธรรมเนียมศาล เงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับหลัก ประกันตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว และเงินค่าปรับในคดีอาญา คณะกรรมการ จะพิจารณาและกำหนดอัตราที่สำนักงานศาลยุติธรรมต้องส่งเป็นรายรับของกองทุนยุติธรรม โดยสามารถปรับ อัตราขึ้นและลงได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หมวด ๔

การเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาและจำเลยที่ถูกยกฟ้องคดีอาญา

มาตรา ๒๒ ให้จ่ายเงินจากกองทุนยุติธรรมเป็นค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ตามที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาอนุมัติ

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการยื่นคำขอ การพิจารณา และการอนุมัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

คำอธิบาย เนื่องจากระบบการจ่ายเงินเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยที่ถูกยกฟ้องคดีอาญาถูกกำหนดขึ้นและดำเนินการได้เป็นอย่างดีแล้วตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่ปัญหาของระบบเดิมอยู่ที่การขาดกองทุนที่รับภาระทางการเงินดังกล่าวแทนรัฐและการขาดการรับช่วงสิทธิของผู้ได้รับการช่วยเหลือเพื่อไปไล่เบียดกับผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริง ดังนั้นพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่ไปเปลี่ยนแปลงระบบการเยียวยารูปแบบเดิมแต่อย่างใด เพียงแต่กำหนดให้กองทุนยุติธรรมทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนในการเยียวยาผู้เสียหายหรือจำเลยที่ถูกยกฟ้องในคดีอาญาเท่านั้น และใช้กลไกของความเป็นนิติบุคคลของกองทุนยุติธรรมเข้ารับช่วงสิทธิจากผู้ได้รับการเยียวยา เพื่อแก้ไขปัญหาในระบบการเยียวยาแบบเดิมให้ดีขึ้น ส่วนระบบการพิจารณาอนุมัติให้มีการเยียวยาหรือไม่อย่างไรเป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๓ เมื่อกองทุนจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้เสียหาย หรือค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามมาตรา ๒๒ แล้ว ให้กองทุนรับช่วงสิทธิของผู้เสียหายหรือจำเลยเพื่อไปใช้สิทธิไล่เบียดกับผู้กระทำความผิดอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริง

เมื่อกองทุนได้รับเงินหรือทรัพย์สินจากการใช้สิทธิไล่เบียดตามความในวรรคแรกแล้ว ให้นำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวส่งเป็นรายรับของกองทุน

ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องการรับช่วงสิทธิตั้งแต่มาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาใช้บังคับกับกองทุนโดยอนุโลม

คำอธิบาย ระบบการเยียวยาผู้เสียหายหรือจำเลยที่ถูกยกฟ้องคดีอาญาคือระบบที่รัฐมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องจ่ายค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายหรือจำเลยที่ถูกยกฟ้องคดีอาญาไปก่อน และรัฐสามารถรับช่วงสิทธิไปไล่เบียดกับผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริงได้ เช่นผู้กระทำความผิดทางอาญาที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ระบบดังกล่าวทำให้กองทุนยุติธรรมได้รับรายรับเพิ่มขึ้นจากการรับช่วงสิทธิเพื่อการไล่เบียด แนวคิดนี้มีที่มาจากระบบการเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศส

มาตรา ๒๔ ให้บริษัทประกันภัยที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยและกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตมีหน้าที่ต้องนำส่งเงินสมทบประจำปีตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเป็นผู้จัดเก็บเงินสมทบดังกล่าวแล้วนำส่งเงินสมทบประจำปีให้กับกองทุน

คำอธิบาย เงินสมทบกองทุนยุติธรรมบางส่วนมีที่มาจากค่าเบี้ยประกันภัยของสัญญาประกันภัยที่ทำขึ้นทั้งประเทศ โดยผู้เอาประกันต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นเมื่อซื้อประกันภัยในรูปแบบต่างๆ โดยที่บริษัทประกันภัยจะเก็บเงินส่วนเพิ่มนี้ส่งให้กับสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (กรมการประกันภัยเดิม) และสำนักงานจะส่งเงินดังกล่าวเป็นรายรับของกองทุนยุติธรรม วิธีการเก็บเงินแบบนี้ถูกนำไปปฏิบัติแล้วในปัจจุบัน เพราะบริษัทประกันภัยมีหน้าที่ต้องส่งเงินเป็นค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยอยู่แล้ว มาตรานี้จึงใช้ระบบการจัดเก็บแบบที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยได้ดำเนินการอยู่แล้วนั่นเอง แต่สำนักงานจะต้องส่งเงินบางส่วนไปที่กองทุนยุติธรรมภาระที่แท้จริงไม่ได้อยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย หรือบริษัทประกันภัย เพราะท้ายที่สุดก็จะผลัดภาระไปให้ผู้เอาประกันในรูปแบบของการเก็บภาษี

มาตรา ๒๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

คำอธิบาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงกองทุนยุติธรรมเป็นผู้ที่เหมาะสมในการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่กองทุนยุติธรรมที่จัดตั้งและดำเนินงานภายใต้ระเบียบกระทรวงยุติธรรมยังไม่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเต็มที่เนื่องจากงบประมาณที่จำกัดที่มาจากภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว การทำให้กองทุนยุติธรรมมีความสามารถทางการเงินที่เพียงพอต่อภารกิจในการช่วยเหลือผู้ยากไร้ในการเข้าถึงความยุติธรรมนั้นจำเป็นต้องอาศัยเงินสมทบจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมตามหลักการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม อีกทั้งภารกิจในการอำนวยความยุติธรรมยังมีอีกส่วนหนึ่งคือการเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาและจำเลยที่ถูกยกฟ้องในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ภารกิจดังกล่าวยังคงอาศัยงบประมาณแผ่นดินแต่เพียงอย่างเดียวทำให้การเยียวยาเป็นไปได้อย่างจำกัดและไม่ทั่วถึง การให้กองทุนยุติธรรมเป็นผู้จ่ายเงินค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จึงเป็นแนวทางการขยายขอบเขตของการเยียวยาและเพิ่มประสิทธิภาพการเยียวยาบุคคลดังกล่าว อีกทั้งกองทุนยุติธรรมที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลยังสามารถรับช่วงสิทธิไปไต่เบี่ยงกับผู้กระทำความผิดทางอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริงได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

เขียนที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

๑.	ชื่อตัว และ นามสกุล	☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว
๒.	เลขบัตรประชาชน	<input type="text"/> - <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> - <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> - <input type="text"/> <input type="text"/> - <input type="text"/>
๓.	ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	เลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
๔.	อาชีพ
๕.	ขอเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	ร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ... (ฉบับภาคประชาชน)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้อความที่ปรากฏข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(.....)

หมายเหตุ : ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารมาพร้อมกับแบบ ข.ก. ๑ ดังนี้

๑. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือ
 บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือ
 บัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้
๒. สำเนาทะเบียนบ้าน

สำนักงานปฏิรูป (สปร.)

126/146 ชั้น 4 อาคาร 10 ชั้น สถาบันบำราศนราดูร ซอยติวานนท์ 14

ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2965-9531-3 โทรสาร 0-2965-9534 , 0-2965-9544

เว็บไซต์ : <http://www.reform.or.th>